



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

KPB.411.001.02.2023

Nadbrygadier Piotr Socha
Pomorski Komendant Wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej

Komenda Wojewódzka PSP
80-251 Gdańsk, ul. Sosnowa 2

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

R/23/001 – Organizacja, wyposażenie i funkcjonowanie specjalistycznych grup ratowniczych
wybranych jednostek Państwowej Straży Pożarnej.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej, ul. Sosnowa 2, 80-251 Gdańsk, zwana dalej „KW PSP” lub „Komendą”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Nadbrygadier Piotr Socha, Pomorski Komendant Wojewódzki PSP od 31 marca 2020 r., dalej zwany także „Komendantem”.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja specjalistycznych grup ratowniczych (SGR) na obszarze województwa. 2. Stan wyposażenia SGR w pojazdy i sprzęt ratowniczy na obszarze województwa. 3. Udział SGR w działaniach ratowniczych. 4. Nadzór nad funkcjonowaniem SGR na obszarze województwa.
Okres objęty kontrolą	Okres od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. oraz dokumenty sporządzone przed lub po tym okresie, w związku z kontrolowaną działalnością.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego.
Kontrolerzy	1. Janusz Sękowski, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KPB/36/2023 z 23 maja 2023 r. 2. Zbigniew Włodarczyk, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KPB/30/2023 z 23 maja 2023 r. (akta kontroli t. I str. 3 - 6)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, zwana dalej: „ustawą o NIK”.

Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Pomorski Komendant Wojewódzki PSP prawidłowo zorganizował na terenie województwa pomorskiego specjalistyczne grupy ratownicze. Funkcjonowały one zgodnie z obowiązującymi zasadami organizacji działań ratowniczych, posiadały stany kadrowe i wyszkolenie oraz wyposażenie umożliwiające prowadzenie działań ratowniczych.

Pomorski Komendant Wojewódzki PSP nadzorował przygotowanie SGR do działań przez prowadzenie inspekcji gotowości operacyjnej, w wyniku których formułowano stosowne wnioski. Umiejętności praktyczne ratowników były podnoszone podczas ćwiczeń organizowanych dla poszczególnych specjalności ratowniczych. SGR były wyposażone w pojazdy zgodnie z normatywami (poza wskazanymi w wystąpieniu wyjątkami) oraz specjalistyczny sprzęt i wyposażenie ratownicze, a istniejące niedobory sprzętu nie miały zasadniczego wpływu na możliwości prowadzenia działań ratowniczych. Komendant podejmował działania w celu ich uzupełnienia.

W KW PSP prowadzono analizy działań ratowniczych, w których potwierdzono prawidłowe i efektywne funkcjonowanie SGR. W dokumentach tych sformułowano ponadto stosowne wnioski organizacyjne, a także zalecenia w zakresie odpowiedniego doposażenia grup.

II. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej³ kontrolowanej działalności.

OBSZAR

1. Organizacja specjalistycznych grup ratowniczych (SGR) na obszarze województwa pomorskiego.

Organizacja SGR

Opis stanu faktycznego

- 1.1.** W województwie pomorskim funkcjonowało 12 specjalistycznych grup ratowniczych PSP⁴, które zostały utworzone rozkazami Komendanta Wojewódzkiego PSP bądź rozkazami właściwego Komendanta Miejskiego/Powiatowego PSP⁵ i działały w oparciu o rozkaz Komendanta Głównego PSP w sprawie organizacji centralnego odvodu operacyjnego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁶ (COO KSRG) :
- Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego (SGRChem-Eko) BYTÓW - nominalny poziom gotowości operacyjnej - A⁷;
 - Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego GDYNIA - nominalny

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. Ze względu na rozpoznawczy charakter niniejszej kontroli ocenę sformułowano w sposób opisowy.

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ W okresie objętym kontrolą rozwiązano SGRChem-Eko KWIDZYN, SGRW SŁUPSK i SGRW GDYNIA, a utworzono SGRW RUMIA.

⁵ Nominalne poziomy gotowości operacyjnej określono w Zarządzeniu nr 10/2022 Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP z dnia 16 marca 2022 roku w zakresie organizacji i sposobu realizacji specjalistycznych czynności ratowniczych na obszarze województwa pomorskiego.

⁶ Rozkaz Nr 4 Komendanta Głównego PSP z dnia 9 lutego 2022 r. w sprawie organizacji centralnego odvodu operacyjnego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. Urz. KG PSP poz. 5 ze zm.).

⁷ Oznaczenia literowe gotowości operacyjnej wskazują poziom zdolności danej grupy do realizacji określonych dla danego poziomu gotowości operacyjnej zadań poprzez utrzymywanie w gotowości, na każdej zmianie, określonej dla danego poziomu liczby ratowników posiadających odpowiednie kwalifikacje, utrzymywanie w gotowości technicznej określonej liczby i rodzajów pojazdów oraz pozostałego wyposażenia ratowniczego. Litery A, B, C, D oznaczają kolejne poziomy gotowości do realizacji zadań w zakresie ratownictwa specjalistycznego. Dla niektórych z grup ratownictwa wysokościowego wyznaczono zadania polegające dodatkowo na stosowaniu technik linowych i sprzętu specjalistycznego z pokładu śmigłowca, na co wskazuje litera S. Dla grup sonarowych wyznaczono tylko jeden, „stały” poziom gotowości operacyjnej.

- poziom gotowości operacyjnej – A, B;
- Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego STAROGARD - nominalny poziom gotowości operacyjnej - A;
- Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wysokościowego (SGRW) RUMIA⁸ - nominalny poziom gotowości operacyjnej – A, B, S;
- Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Technicznego (SGRT) GDAŃSK - nominalny poziom gotowości operacyjnej - B;
- Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Technicznego TCZEW - nominalny poziom gotowości operacyjnej – A, C;
- Specjalistyczna Grupa Poszukiwawczo-Ratownicza (SGPR) GDAŃSK⁹ - nominalny poziom gotowości operacyjnej – A, B, C, U;
- Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wodno-Nurkowego (SGRW-N) GDAŃSK - nominalny poziom gotowości operacyjnej - A, B;
- Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wodno-Nurkowego KOŚCIERZYNA - nominalny poziom gotowości operacyjnej - A;
- Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wodno-Nurkowego GDAŃSK-KOŚCIERZYNA¹⁰ - nominalny poziom gotowości operacyjnej – A, B, C;
- Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wodno-Nurkowego USTKA - nominalny poziom gotowości operacyjnej - A;
- Specjalistyczna Grupa Sonarowa KOŚCIERZYNA - stała gotowość operacyjna.

SGR na obszarze województwa pomorskiego zostały zorganizowane zgodnie z zatwierdzonymi przez Komendanta Głównego PSP „Zasadami organizacji działań ratowniczych (...)” - w poszczególnych dziedzinach specjalistycznych działań ratowniczych. W okresie objętym kontrolą obowiązywały:

- Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w KSRG - wrzesień 2020 r.,
 - Zasady organizacji ratownictwa technicznego w KSRG - październik 2021 r.,
 - Zasady organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w KSRG - listopad 2021 r.,
 - Zasady organizacji działań specjalistycznych grup ratownictwa wodnonurkowego w KSRG - grudzień 2022 r.,
 - Zasady organizacji działań poszukiwawczo ratowniczych w KSRG - kwiecień 2023 r.
- (akta kontroli t. I str. 31-41, 68-129, t. II 27-29)

1.2. Z uwagi na to, że na terenie województwa pomorskiego funkcjonowały specjalistyczne grupy ratownicze we wszystkich specjalnościach ratowniczych, grupom tym przydzielone również zostały, z uwagi na czas dojazdu, obszary chronione na obszarze powiatów województwa pomorskiego, jak i województw ościennych. Analogicznie specjalistyczne grupy ratownicze z innych województw były przewidziane do działań na terenie województwa pomorskiego, gdy czas ich dojazdu był krótszy niż czas dojazdu SGR z woj. pomorskiego lub gdy poziom gotowości operacyjnej danego ratownictwa specjalistycznego nie występował w woj. pomorskim:

- w zakresie ratownictwa chemicznego - SGRChem-Eko PIŁA poziom gotowości A, SGRChem-Eko ELBLĄG poziom gotowości B;
- w zakresie ratownictwa wodno-nurkowego – SGRW-N ELBLĄG poziom gotowości A, SGRW-N OSTRÓDA – poziom gotowości A, SGRW-N PRZEMYŚL – poziom gotowości A, B, C Chem¹¹;
- w zakresie ratownictwa wysokościowego – SGRW BYDGOSZCZ poziom gotowości B, SGRW BYDGOSZCZ poziom gotowości B.

(akta kontroli t. I str. 31-38)

⁸ Grupa bazuje na siłach i środkach Komendy Powiatowej PSP w Wejherowie i Komendy Miejskiej PSP w Gdyni.

⁹ Współpracuje z OSP w Gdańsku.

¹⁰ Rozkazem nr 98/2019 Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP z dnia 31 stycznia 2013 r. ustalono, że grupę tworzą SGRW-N z Gdańska i Kościerzyny.

¹¹ Jako jedyna SGR o tej specjalności działa na terenie całej Polski.

1.3. Docelowa liczba 12 SGR na terenie woj. pomorskiego została ustalona w oparciu o zarządzenie nr 10/2022 Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP i ujęta w Planie rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego PSP na lata 2022-2024. Ustalono, że liczba SGR dla województwa pomorskiego to: 3 grupy SGRW-N oraz 1 SGRW-N bazująca na siłach i środkach Komendy Powiatowej PSP w Wejherowie i Komendy Miejskiej PSP w Gdyni, 1 grupa SGS, 1 grupa SGRW, 3 grupy SGRChem, 2 grupy SGRT i 1 grupa SGPR.

(akta kontroli t. I str. 38, 123-129, 437-460)

1.4. Zasady podnoszenia gotowości operacyjnej odnoszące się do potencjału ratowniczego odpowiednio powiatu, województwa lub kraju regulują „Zasady podwyższania gotowości operacyjnej” zatwierdzone przez Komendanta Głównego PSP w 2012 roku.

Zgodnie z postanowieniami pkt. 6 ww. „Zasad ...” podwyższona gotowość operacyjna może być wprowadzona przez Komendanta Głównego PSP w całej PSP bądź przez komendantów jednostek terenowych PSP na terenie ich właściwości w przypadku:

- 1) wystąpienia lub zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia katastrofy naturalnej, której skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach;
- 2) wystąpienia lub zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia awarii technicznej, której skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, w tym także podczas imprez masowych;
- 3) wystąpienia i utrzymywania się wzmożonego zagrożenia pożarowego, w tym także podczas imprez masowych.

Pkt 7 ww. „Zasad ...” stanowi zaś, że wprowadzenie podwyższonej gotowości operacyjnej może polegać na:

- 1) powołaniu sztabów przez komendantów PSP odpowiednich szczebli;
- 2) wzmocnieniu obsad stanowisk kierowania PSP przez komendantów PSP odpowiednich szczebli;
- 3) wprowadzeniu zmiany systemu pełnienia służby dla obsad stanowisk kierowania PSP;
- 4) przygotowaniu stanowisk kierowania do pracy w zapasowych miejscach pracy;
- 5) postawieniu w gotowości do bezzwłocznego wyjazdu pododdziałów odwodów operacyjnych lub wybranych grup ratownictwa specjalistycznego;
- 6) postawieniu w gotowości do bezzwłocznego wyjazdu części lub pełnego stanu osobowego strażaków w służbie kandydackiej oraz strażaków realizujących zadania w szkołach PSP;
- 7) zapewnieniu całodobowego funkcjonowania komórek organizacyjnych komend i szkół PSP, w zakresie niezbędnym dla sprawnego prowadzenia działań, w tym: obsługi i naprawy sprzętu;
- 8) zwiększeniu dyspozycyjności strażaków korzystających z czasu wolnego;
- 9) wstrzymaniu udzielania urlopów osób niezbędnych do realizacji zadań;
- 10) odwołaniu z urlopów osób niezbędnych do realizacji zadań;
- 11) wprowadzeniu służby w systemie 24 x 24 godz. dla strażaków zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych PSP;
- 12) innych czynnościach służących procesowi utrzymania podwyższonej gotowości operacyjnej.

Pomorski Komendant Wojewódzki PSP wyjaśnił, że Zasady organizacji ratownictwa specjalistycznego dla poszczególnych dziedzin ratownictwa specjalistycznego opracowane przez Komendanta Głównego PSP nie uwzględniają innego sposobu organizacji SGR dla stanów nadzwyczajnych w tym stanu wojny.

(akta kontroli t. I str. 39)

1.5. Ustalono, że w Wojewódzkim Planie Ratowniczym Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego dla obszaru województwa pomorskiego, zgodnie z „Zasadami organizacji ratownictwa (...)” w poszczególnych dziedzinach ratownictwa specjalistycznego, zawarto m.in.: zakres zadań dla poszczególnych SGR, mapy rozmieszczenia i poziomy gotowości operacyjnej grup specjalistycznych ksrgr, na terenie kraju oraz obszary chronione przez SGR.

Procedury dysponowania SGR do działań ujęto w „Zasadach dysponowania sił jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz zasad doraźnego zabezpieczenia operacyjnego terenu powiatu” dla każdego powiatu w województwie. Dodatkowo, ogólne zasady alarmowania i dysponowania SGR zostały ujęte w „Planach organizacyjnych oraz utrzymania stałej gotowości operacyjnej (...)”, które zostały opracowane przez poszczególnych dowódców SGR.

(akta kontroli t. I str. 39, 349-387, 394-436)

1.6. Analiza zabezpieczenia operacyjnego województwa pomorskiego zawierała m.in.:

- gotowość operacyjną jednostek ratowniczych ksrgr, obszary chronione i rozmieszczenie sił i środków,
- wykaz specjalistycznych grup ratowniczych i jednostek PSP, które je tworzą,
- wykaz SGR zabezpieczających tereny powiatów sąsiednich województw,
- wykaz SGR spoza województwa pomorskiego zabezpieczające teren województwa,
- mapy obszarów chronionych zabezpieczane przez SGR województwa pomorskiego,
- wnioski w zakresie poprawy stanu ochrony przeciwpożarowej wynikające z analizy zabezpieczenia operacyjnego województwa.

(akta kontroli t. I str. 39, 199-280)

1.7. Analiza zagrożeń województwa pomorskiego za rok 2022 określała stopnie zagrożenia poszczególnych powiatów, ze strony zakładów przemysłowych, infrastruktury technicznej, rurociągów przesyłowych mediów palnych, transportu drogowego, kolejowego i morskiego, zagrożeń obszarów leśnych i ze strony cieków wodnych. Obiekty i obszary stwarzające zagrożenia przedstawiono również na mapach województwa.

(akta kontroli t. I str. 38, 281-348)

Stan kadrowy SGR

1.8. W wyniku kontroli stwierdzono, że stan wyszkolenia i liczebność strażaków w SGR woj. pomorskiego były generalnie zgodne ze standardami określonymi w „Zasadach organizacji (...)” poszczególnych dziedzin ratownictwa specjalistycznego.¹²

Zmiany ilościowo-jakościowe ratowników SGR wynikały z szeroko rozumianej fluktuacji kadr spowodowanej: odejściami na emeryturę czy awansami na wyższe stanowiska służbowe w połączeniu ze zmianą komórki organizacyjnej w Komendzie Miejskiej/Powiatowej PSP, bądź między tymi komendami, czy Komendą Wojewódzką PSP.

W okresie objętym kontrolą (1 stycznia 2022 r. - 30 czerwca 2023 r.) liczba ratowników SGR zmalała ze 416 do 359 etatowo¹³ (spadek o 13,7%) i z 510 do 472 osób faktycznie zatrudnionych (spadek o 7,5%).

¹² „Zasady organizacji (...)” określiły szczegółowo liczebność nominalną każdej SGR dla danego poziomu gotowości operacyjnej oraz minimalne stany osobowe poziomów grup w celu zapewnienia gotowości operacyjnej, z zastrzeżeniem, że jeżeli liczba strażaków-ratowników w SGR była wystarczająca do spełnienia warunku minimalnych stanów osobowych (danych) poziomów grup w celu zapewnienia gotowości operacyjnej, grupa nie musiała spełniać warunku liczebności nominalnej.

¹³ Etatowa liczba ratowników SGR wynikała z „Zasad organizacji działań ratowniczych” w poszczególnych specjalnościach ratowniczych i określała minimalną liczbę ratowników, którzy powinni być w jej składzie. Natomiast faktyczna liczba ratowników wynikała z osobistej decyzji ratowników wchodzących w skład macierzystej dla grupy jednostki ratowniczo-gaśniczej, którzy posiadając odpowiednie kwalifikacje wstąpili do SGR i brali udział w przypisanych jej specjalistycznym działaniach ratowniczych.

W strukturze SGR woj. pomorskiego dominowały 3 SGRChem-Eko liczące w dniu 30 czerwca 2023 r. etatowo 144 ratowników, a faktycznie 167 ratowników. Ponadto funkcjonowały 4 SGRW-N liczące etatowo 60, a faktycznie 85 ratowników, dwie SGRT (stan etatowy - 72, stan faktyczny - 120 ratowników), oraz po jednej: SGPR (stan etatowy - 44, faktycznie - 43 ratowników¹⁴), SGRW (stan etatowy - 30, faktycznie - 39 ratowników) i SGS (stan etatowy - 9, faktycznie 18 ratowników).

(akta kontroli t. II str. 30-31)

1.9. Szczegółowa analiza danych z monitoringu gotowości operacyjnej SGRW za I półrocze 2023 r. wykazała znaczną liczbę dni, w których SGR nie utrzymywały nakazanych rozkazami o ich utworzeniu gotowości operacyjnej. W szczególności dotyczyło to:

- SGRW-N „GDAŃSK” - obniżoną gotowość operacyjną, tj. „A” bądź „x” zamiast „AB” wykazano łącznie dla 29 na 173 dni (16,8%),
- SGPR „GDAŃSK” - obniżoną gotowość operacyjną, tj. „A”, „AC”, „ACU” bądź „x” zamiast „ABCU” dla okresu styczeń-marzec i czerwiec, wykazano łącznie dla 101 na 115 dni (87,8%),
 - obniżoną gotowość operacyjną, tj. „A”, „AC”, bądź „x” zamiast „ABC” dla okresu kwiecień - maj, wykazano łącznie dla 56 na 58 dni (96,6%);
- SGRT „GDAŃSK” - obniżoną gotowość operacyjną, tj. „A” bądź „x” zamiast „B” wykazano łącznie dla 173 na 173 dni (100%).

Pomorski Komendant Wojewódzki PSP wyjaśnił, że głównym powodem obniżonego poziomu gotowości operacyjnej SGRT Gdańsk były długotrwałe wycofanie z podziału bojowego ciężkiego samochodu ratowniczego z rotatorem, spowodowane wadami konstrukcyjnymi i fabrycznymi. W konsekwencji tego stanu rzeczy Komendant zawiadomił Urząd Prokuratury Generalnej o zasadności „wszczenia postępowania cywilnego” na rzecz jednostki PSP¹⁵.

W przypadku SGRW-N przyczyną obniżonej gotowości operacyjnej było zmniejszenie się liczby ratowników spowodowane przejściem niektórych z nich na emeryturę i długotrwałe zwolnienia lekarskie.

Obniżenie gotowości operacyjnej przez SGPR wynikało z braku wymaganej liczby zespołów poszukiwawczo-ratowniczych, tj. przewodników i psów z ważną specjalnością gruzowiskową kl. I.

Komendant poinformował ponadto, że w latach 2022-2023 podjęto liczne działania w celu uzupełnienia liczby ratowników z wymaganymi kwalifikacjami poprzez skierowania ratowników na szkolenia specjalistyczne, a ponadto zwrócono się o środki na zakup dwóch psów. Na czas ich zakupu i przeszkolenia, działania ratownicze SGPR będą wspierać przewodnicy z psami posiadający ważną specjalność gruzowiskową kl. I z OSP Gdańsk.

(akta kontroli t. II str. 188-193, 207, 215-217, 223-242, 253-259)

1.10. W okresie objętym kontrolą ratownicy kierowani byli na szkolenia centralne realizowane w PSP zgodnie ze zgłoszonym zapotrzebowaniem. Ogółem strażacy jednostek PSP województwa pomorskiego uczestniczyli w 30 szkoleniach we wszystkich specjalnościach ratowniczych. Zapotrzebowania formułowano przy wykorzystaniu elektronicznego formularza przesłanego przez Biuro Edukacji KG PSP.

¹⁴ „Zasady organizacji (...)” określiły szczegółowo liczebność nominalną każdej SGR dla danego poziomu gotowości operacyjnej oraz minimalne stany osobowe poziomów grup w celu zapewnienia gotowości operacyjnej, z zastrzeżeniem, że jeżeli liczba strażaków-ratowników w SGR była wystarczająca do spełnienia warunku minimalnych stanów osobowych (danych) poziomów grup w celu zapewnienia gotowości operacyjnej, grupa nie musiała spełniać warunku liczebności nominalnej.

¹⁵ Pisma KW PSP w Gdańsku do Urzędu Prokuratury Generalnej z dnia 13 marca i 13 kwietnia 2023 r.

Potrzeby szkoleniowe analizowane i aktualizowane były przez dowódców grup specjalistycznych we właściwych terenowo komendach powiatowych i miejskich PSP.
(akta kontroli t. I str. 388-389, 462-500, t. II str. 5 - 9)

Na podstawie analizy danych nt. kwalifikacji strażaków-ratowników SGR województwa pomorskiego ustalono stan ich przygotowania do realizacji działań ratowniczych¹⁶ (stany kadrowe na dzień 30 czerwca 2023 r., nazwy wymaganych szkoleń/kwalifikacji zgodnie z „Zasadami organizacji działań ratowniczych...”):

SGPR - 1 grupa - stan kadrowy 43 ratowników. Przeszkolenie w zawodzie strażak - 43, kwalifikacje technika pożarnictwa - 13, kwalifikacje inżyniera pożarnictwa - 9, kwalifikacje dowódcy grupy - 6, kwalifikacje strażaka-ratownika - przewodnika psa ratowniczego - 3, kwalifikacje w zakresie operatora urządzeń lokalizacyjnych - 36, kwalifikacje ratownika specjalistycznej grupy poszukiwawczo-ratowniczej - 43, przeszkolenie w zakresie prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych - 30, przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy - 43;

SGRT - liczba grup - 2, stan kadrowy 120 ratowników. Przeszkolenie w zawodzie strażak - 120, kwalifikacje technika pożarnictwa - 28, kwalifikacje inżyniera pożarnictwa - 15, kwalifikacje UDT¹⁷ w zakresie obsługi i konserwacji urządzeń transportu bliskiego: żurawie przewoźne - 71, żurawie samojezdne - 25, kwalifikacje hakowego - 88, kwalifikacje w zakresie obsługi rotatora - 44, kwalifikacje w zakresie obsługi pojazdów typu holownik - 57, kwalifikacje w zakresie obsługi żurawi przewoźnych i przenośnych - 17, przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy - 120;

SGRW - 1 grupa, stan kadrowy 39 ratowników. Przeszkolenie w zawodzie strażak - 39, kwalifikacje technika pożarnictwa - 14, kwalifikacje inżyniera pożarnictwa - 7, kwalifikacje ratownika wysokościowego KSRG - 14, kwalifikacje ratownika wysokościowego KSRG - dowódcy grupy - 14, kwalifikacje ratownika śmigłowcowego KSRG - 9, kwalifikacje ratownika śmigłowcowego KSRG - operatora - 5, przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy - 39. W I połowie 2023 r. z uwagi na potrzeby dowódcy grupy zapotrzebował 48 miejsc na dodatkowe szkolenie w 5 specjalnościach, otrzymał 3 miejsca;

SGRChem-Eko - liczba grup - 3, stan kadrowy 167 ratowników. Przeszkolenie w zawodzie strażak - 167, kwalifikacje technika pożarnictwa - 48, kwalifikacje inżyniera pożarnictwa - 19, wykształcenie wyższe kierunkowe z zakresu chemii, fizyki lub biologii - 3, szkolenie specjalistyczne w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego - 115, szkolenie specjalistyczne w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom CBRN¹⁸ - 58, szkolenie specjalistyczne w zakresie transportu towarów (ładunków) niebezpiecznych - 126, przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy - 167. W I połowie 2023 r. z uwagi na potrzeby dowódcy grupy zapotrzebował 121 miejsc na dodatkowe szkolenie w 6 specjalnościach, otrzymał 49 miejsc;

SGS - 1 grupa, stan kadrowy 18 ratowników. Przeszkolenie w zawodzie strażak - 18, kwalifikacje technika pożarnictwa - 6, kwalifikacje inżyniera pożarnictwa - 3, szkolenie z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych - 18, uprawnienia sternika motorowodnego, sternotorzysty - przy wykonywaniu prac związanych z obsługą środków transportu wodnego - 9, uprawnienia do prowadzenia pojazdów

¹⁶ Kwalifikacje ratowników potwierdzono w toku oględzin wybranych SGR, na podstawie dyplomów i zaświadczeń o odbyciu odpowiednich szkoleń przedłożonych przez dowódców tych grup.

¹⁷ Kwalifikacje do obsługi i konserwacji urządzeń transportu bliskiego zweryfikowane i potwierdzone odpowiednim zaświadczeniem przez Urząd Dozoru Technicznego.

¹⁸ CBRN (ang. chemical, biological, radiological, nuclear) dotyczy skażeń niebezpiecznymi środkami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi i nuklearnymi, stanowiącymi poważne zagrożenie dla środowiska naturalnego oraz dla życia i zdrowia ludzi.

samochodowych stanowiących wyposażenie grupy - 17, przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy - 18;

SGRW-N - 4 grupy, łączny stan kadrowy 85 ratowników. Przeszkolenie w zawodzie strażak - 85, kwalifikacje technika pożarnictwa - 8, kwalifikacje inżyniera pożarnictwa - 7, kwalifikacje młodszego nurka - przy wykonywaniu prac podwodnych na głębokości do 20 m - 18, kwalifikacje nurka - przy wykonywaniu prac podwodnych na głębokości do 30 m - 11, kwalifikacje nurka kierującego pracami podwodnymi - przy kierowaniu pracami podwodnymi prowadzonymi na głębokości do 30 metrów i prowadzeniu szkoleń doskonalących z zakresu ratownictwa wodnego - 13, szkolenie z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych - 12, uprawnienia sternika motorowodnego, sternotorzysty - przy wykonywaniu prac związanych z obsługą środków transportu wodnego - 39, przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy - 40. W I połowie 2023 r. z uwagi na potrzeby dowódcy grup zapotrzebowali 5 miejsc na dodatkowe szkolenie w zakresie 2 specjalności, otrzymali 5 miejsc.

Ze względu na niektóre braki w wyszkoleniu ratowników Pomorski Komendant Wojewódzki PSP zwrócił się do Komendanta Głównego PSP o zgodę na czasowe odstępstwo od wymagań określonych w „Zasadach ...” w odniesieniu do grup SGRChem-Eko STAROGARD, BYTÓW i GDYNIA z uwagi na brak przeszkolenia 18 ratowników w zakresie awaryjnego rozładunku cystern drogowych i kolejowych. Komendant Główny PSP wyraził zgodę na postulowane odstępstwa.

W wyniku kontroli ustalono ponadto, że pomimo ich uwzględnienia w „Zasadach organizacji działań ratowniczych...”, nie są realizowane w PSP centralne szkolenia w zakresie przemieszczania gabarytów oraz w niektórych specjalnościach ratownictwa chemiczno-ekologicznego (materiały wybuchowe, inspektor ochrony radiologicznej).

(akta kontroli t. II str. 194-204, 207-208, 292-297, 314-317)

1.11. W okresie objętym kontrolą KW PSP zorganizowała trzy ćwiczenia wojewódzkie, w których brało udział łącznie 11 SGR. Z przebiegu ćwiczeń sporządzone zostały uwagi i wnioski w zakresie poprawy taktyki prowadzenia działań i bezpiecznej realizacji czynności ratowniczych. Ponadto 3 SGR brały udział w ćwiczeniach na terenie woj. Kujawsko-Pomorskiego. Ćwiczenia organizowały również komendy miejskie/powiatowe PSP województwa pomorskiego (łącznie 6 ćwiczeń).

SGR odbywały również ćwiczenia praktyczne oraz zajęcia teoretyczne w ramach własnych planów doskonalenia zawodowego.

(akta kontroli t. II str. 9-14, 58-86, 341-460)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Pomorski Komendant Wojewódzki PSP prawidłowo zorganizował na terenie województwa pomorskiego specjalistyczne grupy ratownicze. Funkcjonowały one zgodnie z obowiązującymi zasadami organizacji działań ratowniczych, posiadały stany kadrowe i wyszkolenie oraz wyposażenie umożliwiające prowadzenie działań ratowniczych. Ponadto umiejętności praktyczne ratowników były podnoszone podczas ćwiczeń organizowanych dla poszczególnych specjalności ratowniczych

OBSZAR

2. Stan wyposażenia SGR w pojazdy i sprzęt ratowniczy na obszarze województwa.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Podczas kontroli poddano szczegółowej analizie stan wyposażenia SGR w pojazdy i wyposażenie specjalistyczne, których ilość i rodzaj została określona

w rozporządzeniu MSW w sprawie wyposażenia PSP¹⁹ oraz w „Zasadach organizacji działań ratowniczych” dla określonych specjalności ratowniczych.

Stwierdzono, że SGR za wyjątkiem SGRChem-Eko BYTÓW SGRChem-Eko STATOGARD²⁰ posiadały wszystkie wymagane rodzaje pojazdów, a SGRW-N za wyjątkiem SGS również wymagane łodzie i przyczepy do ich transportu.

Stan wyposażenia i utrzymania pojazdów i wyposażenia SGPR i SGRW-N podlegających Komendantowi Miejskiemu PSP w Gdańsku poddano dodatkowo oględzinom w trakcie kontroli tej jednostki, co potwierdzono dokumentacją badań technicznych pojazdów i sprzętu oraz dokumentacją fotograficzną.

W trakcie oględzin stwierdzono, że pojazdy i sprzęt są czyste, sprawne technicznie i prawidłowo uкомплектовane. Dla wszystkich pojazdów zapewniono pomieszczenia garażowe utrzymywane w czystości, wyposażone w oświetlenie, odciąg spalin i ładowarki akumulatorów oraz zdalnie otwierane bramy.

(akta kontroli t. II str. 243-252)

2.2. W toku kontroli stwierdzono, że - wg stanu na 30 czerwca 2023 r. - niektóre SGR miały niedobory sprzętu i wyposażenia. Dotyczyło to: SGPR GDAŃSK, SGRW RUMIA, SGRChem-Eko STAROGARD i SGRChem-Eko BYTÓW, SGS KOŚCIERZYNA.

W dniu 19 i 23 czerwca 2023 r. Pomorski Komendant Wojewódzki PSP zwrócił się do Komendanta Głównego PSP o wyrażenie zgody na odstępstwo od „Zasad organizacji działań ratowniczych” w zakresie braku wymaganego wyposażenia dla SGRW RUMIA, SGRChem-Eko STAROGARD i SGRChem-Eko BYTÓW, SGS KOŚCIERZYNA i taką zgodę otrzymał. Dotyczyło to średnich samochodów ratownictwa technicznego dla SGRChem-Eko oraz sonaru dookólnego i łodzi kabinowej dla SGS KOŚCIERZYNA.

Ponadto, jak wyjaśnił Komendant, w przypadku SGRChem-Eko Starogard w sierpniu 2023 r. zakupiono 8 szt. brakującego wyposażenia, a trzy zaplanowano zakupić do 31 sierpnia 2023 r. Dla SGRChem-Eko Bytów zakupiono 6 szt. brakującego wyposażenia, pozostałe 7 szt. zaplanowano zakupić do 30 września 2023 r. SGPR GDAŃSK doposażono w 5 szt. wyposażenia, a pozostałe 6 szt. zaplanowano zakupić do 31 grudnia 2023 r. W przypadku SGRW RUMIA uzupełniono wyposażenie o 6 z 9 brakujących pozycji sprzętu.

(akta kontroli t. II str. 27-29, 194-204, 217-218, 234-252)

2.3. W okresie objętym kontrolą za pośrednictwem KW PSP pozyskano środki lub zakupiono m.in.:

- sprzęt analityczny (3 szt.) na potrzeby SGRChem-Eko GDYNIA,
- średni samochód ratownictwa wodnego na potrzeby SGS KOŚCIERZYNA,
- lekki samochód rozpoznawczo-ratowniczy na potrzeby SGRT TCZEW,
- lekki samochód rozpoznawczo-ratowniczy na potrzeby SGRT GDAŃSK,
- dofinansowanie 225 tys. zł. z budżetu Wojewody Pomorskiego dla SGPR GDAŃSK na szczepienia ochronne ratowników, wyposażenie ratowników w umundurowanie i ekwipunek osobisty, przeglądy sprzętu specjalistycznego,
- dofinansowanie 70 tys. zł. z budżetu Wojewody Pomorskiego dla SGRW-N GDAŃSK na kursy specjalistyczne dla ratowników,
- wyasygnowano z Funduszu Wsparcia PSP kwotę 15,8 tys. zł na doposażenie SGRW RUMIA.

Ponadto Komendant zgłaszał potrzeby zakupu pojazdów i sprzętu specjalistycznego m.in. w ramach projektów unijnych²¹, Funduszu Wsparcia PSP, nowej perspektywy

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. poz. 1793 ze zm.).

²⁰ Brak pojazdu średniego ratownictwa technicznego. W zastępstwie wykorzystywano samochody gaśnicze z modułem technicznym.

²¹ Pn. Usprawnienie systemu ratownictwa na drogach oraz Wsparcie systemu ratowniczo-gaśniczego.

finansowej na lata 2023-2027 „FENIKS”.

(akta kontroli t. II str. 21-29, 253-283)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Specjalistyczne grupy ratownicze PSP na obszarze województwa pomorskiego były wyposażone w pojazdy oraz specjalistyczny sprzęt i wyposażenie ratownicze. Istniejące niedobory sprzętu i wyposażenia nie miały istotnego wpływu na prowadzenie działań ratowniczych. Pomorski Komendant Wojewódzki PSP podejmował działania w celu uzupełnienia niedoborów.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

3. Udział SGR w działaniach ratowniczych.

3.1. Na podstawie przedłożonych zestawień stwierdzono, że w roku 2022 SGR województwa pomorskiego zostały skierowane do 42 działań ratowniczych. Wszystkie działania ratownicze dotyczyły tzw. innych miejscowych zagrożeń.

W I półroczu 2023 r. SGR województwa pomorskiego zostały skierowane do 21 działań ratowniczych.

Największy udział w działaniach ratowniczych miały 3 SGRChem-Eko, które w latach 2022-2023 uczestniczyły w 20 na 63 zdarzenia (32%). Kolejnymi najbardziej obciążonymi SGR były SGRW-N, które w okresie objętym kontrolą uczestniczyły w 19 działaniach ratowniczych (30%). Pozostałe grupy uczestniczyły w 3 do 8 zdarzeń.

(akta kontroli t. I str. 388-389, t. II str. 16-18)

3.2. Komenda Wojewódzka PSP w Gdańsku na czas dysponowania SGR do działań poza teren województwa do działań ratowniczych bądź ćwiczeń (w ramach Centralnego Odvodu Operacyjnego KSRG) zabezpieczała zaprowiantowanie poprzez utworzony w tym celu Zespół Logistycznego Zabezpieczenia Działań²²: wyżywienie dla oddziałów na okres 36 godzin od momentu wyjazdu z rejonu koncentracji dla 75 osób. W tym celu w KW PSP znajdowały się racje żywnościowe i woda, które może być dowieszone do jednostek macierzystych lub w rejon koncentracji. Ponadto na potrzeby Centralnego Odvodu Operacyjnego zabezpieczone były środki finansowe w kasie Komendy w wysokości 10 tys. zł. Ponadto w skład pododdziałów COO KSRG funkcjonował Pluton Logistyczny POSEJDON COO, składający się z sekcji obozowiskowej i żywnościowej, wyposażony w sprzęt i zaopatrzenie kwaterunkowo-sanitarne.

(akta kontroli t. II str. 218-219, 284-291, 305-306, 311-313)

3.3. W wyniku kontroli ustalono, że w odniesieniu do 6 wybranych zdarzeń mających miejsce w roku 2022 i dwóch w I połowie 2023 r. w których brały udział specjalistyczne grupy ratownicze sporządzone zostały analizy²³. W analizach opisano m.in. podjęte działania ratownicze, oceniono organizację działań w zakresie przedsięwzięć taktycznych i innych zamierzeń operacyjnych oraz wypełnienia zamierzonych celów, z uwzględnieniem czynników mających wpływ na skuteczność działań ratowniczych. Sformułowano przedsięwzięcia mające na celu podniesienie skuteczności działań ratowniczych.

(akta kontroli t. II str. 18-19, 87-187, 219-220)

²² Zasady funkcjonowania tego zespołu zostały uregulowane w załączniku 11 Regulaminu Stanowiska Kierownika Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP oraz służby operacyjnej Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego (załącznik do Zarządzenia Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP nr 8/2023 z dnia 17 maja 2023 r.)

²³ Niezależnie jednak od analiz, dla każdego działania ratowniczego sporządzano informacje ze zdarzenia.

Stwierdzone nieprawidłowości	W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.
Ocena częściowa	Specjalistyczne grupy ratownicze PSP na obszarze województwa pomorskiego w okresie objętym kontrolą brały udział w działaniach ratowniczych, co potwierdza ich zdolność do prowadzenia takich działań. Działania ratownicze były analizowane, formułowano również stosowne wnioski organizacyjne lub w zakresie wyposażenia SGR.

OBSZAR **4. Nadzór nad funkcjonowaniem SGR na obszarze województwa.**

Opis stanu
faktycznego

4.1. W okresie objętym kontrolą zespoły inspekcyjne Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP przeprowadziły 11 inspekcji gotowości operacyjnej SGR z terenu woj. pomorskiego. Wyniki wszystkich inspekcji były pozytywne, a w pięciu przypadkach sformułowano wnioski poinspekcyjne dotyczące realizacji czynności ratowniczych oraz doposażenia SGR. Realizacja wniosków została wdrożona. Przykładem wdrożenia wniosków jest: zakup kamery cyfrowej (GoPro Black) i aparatu cyfrowego o wzmocnionej konstrukcji dla SGRChem-Eko w Gdańsku. Komendant wyjaśnił również, że elementem nadzoru nad funkcjonowaniem SGR woj. pomorskiego było organizowanie ćwiczeń o zasięgu wojewódzkim, nadzór wojewódzkich koordynatorów ratownictwa specjalistycznego, roczne analizy gotowości operacyjnej oraz uzgadnianie planów organizacji i utrzymania gotowości operacyjnej SGR.

(akta kontroli t. I str. 42-43, 130-198, t. II str. 19-27, 220-221)

4.2. Dodatkowo Komenda Wojewódzka PSP prowadziła codziennie tzw. monitoring SGR, aktualizując informacje nt. faktycznego stanu kadrowego, wyposażenia, dyspozycyjności poszczególnych grup oraz poziomu ich gotowości operacyjnej. Po zweryfikowaniu i zebraniu wszystkich informacji (ze wszystkich Stanowisk Kierowania Komend Miejskich/Powiatowych PSP), Stanowisko Kierowania KW PSP przesyłało informację do Stanowiska Kierowania KG PSP, a następnie stanowisko to przesyłało informację zwrótną: „Tabelę poziomu gotowości operacyjnej grup specjalistycznych KSRG” (na daną służbę i dobę) z załączonymi mapami poziomu gotowości operacyjnej grup specjalistycznych KSRG i informacją nt. przyczyn obniżonej gotowości operacyjnej tych grup.

(akta kontroli t. I str. 466-461, t. II str. 19, 188-193)

4.3. Na wniosek kontrolerów NIK Pomorski Komendant Wojewódzki przedłożył m.in. następujące uwagi w przedmiocie trudności i ograniczeń w realizacji zadań związanych z przygotowaniem SGR do działania:

- okresowe trudności z zakupem wymaganego wyposażenia dla SGR wynikające z przerwania łańcucha dostaw wskutek pandemii SARS-COV 19 oraz sytuacją geopolityczną (agresja na Ukrainę),
- okresowe wstrzymanie realizacji szkoleń specjalistycznych w związku z pandemią SARS-COV 19,
- ciągła rotacja kadry, awarie sprzętu oraz limity miejsc na szkolenia specjalistyczne powodują czasowe trudności z utrzymaniem deklarowanego poziomu gotowości operacyjnej SGR.

(akta kontroli t. II str. 221)

Kwestie te nie były przedmiotem badań w toku kontroli rozpoznawczej.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Specjalistyczne grupy ratownicze PSP na obszarze województwa pomorskiego w okresie objętym kontrolą były objęte nadzorem Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP. Podlegały one inspekcjom jako jednostki Centralnego Odvodu Operacyjnego. W wyniku inspekcji formułowano stosowne wnioski, a następnie podejmowano działania celem ich wdrożenia.

III. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania uwag i wniosków pokontrolnych.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 13 września 2023 r.

Kontrolerzy:

Janusz Sekowski
Doradca techniczny

Zbigniew Włodarczyk
Doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Dyrektor
Tomasz Sordyl



